

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΤΟΣ Β'.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 21 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1882

ΑΡΙΘ. 26

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.—Φρειδερίκος Σωπαίν, ἐκ τοῦ Ἰταλι-
κοῦ, ὑπὸ Εὐγεν. Γ. Ζαλοκώστα.—Ἔρωσ ἡγουμένης σω-
τῆρ· Ἀνατολικὴ παράδοσις, ὑπὸ Σ.—Ἐλισάβετ Μουτσαῦν
Μαρτινέγκου, ὑπὸ Ν. Σταματέλου.—Ἡ Ἀλβανία καὶ ὁ
Σκενδέρβειος, συνέχεια καὶ τέλος.—Ἐβδομάς.—Χρονικά.

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ ΣΩΠΑΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΙΤΑΛΙΚΟΥ

Α'.

..... Ὁ Φρειδερίκος Σωπαίν ἐγεννήθη τὴν 1^{ην}
Μαρτίου 1809 ἐν Τζελαζόβα Βόλα, παρὰ τὴν Βαρ-
σοβίαν. Ἡ τῆς οἰκογενείας του διηνεκῆς ὑπὲρ τῆς
μορφώσεώς του μέριμνα ἀνέπτυξε προῶρως τὴν
εὐαισθησίαν καὶ τὴν θηλυπρεπῆ ἐκείνην νευρικὴν
διάθεσιν, ἣτις μετέπειτα τῷ ἐγένετο πρόξενος το-
σοῦτων δεινῶν. Ἡ πρὸς τὴν μουσικὴν τάσις του
ἐξεδηλώθη ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας, ὁ δὲ πα-
τὴρ του ἀντὶ νὰ ζητήσῃ, ὡς συνήθως συμβαίνει, νὰ
τὴν καταπνίξῃ, ἐκ τοῦναντίου τῷ παρέσχε τοὺς
καλλίστους διδασκάλους τῆς Βαρσοβίας, ἐνθαρρύνων
αὐτὸν εἰς τὰς σπουδὰς του.

Ἐνδεκαετῆς ὁ Σωπαίν ἔπαιζε μετὰ πολλῆς εὐ-
χερίας ἐπὶ τοῦ κλειδοκουμβάλου, ὁ δὲ ἐπιφανὴς
Καταλάνη τῷ προσέφερεν εἰς ἀμοιβὴν ὠρολόγιον.
Ἡ ἐπιτυχία του ἐν τῇ πρώτῃ δημοσίᾳ εὐεργετικῇ
συναυλίᾳ τὸν κατέστησε γνωστὸν παρὰ τῇ ἐκλεκτῇ
κοινωνίᾳ τῆς Βαρσοβίας, τῆς ὁποίας ἡγεῖτο ἡ πριγκ-
κήπισσα Λορέικα, σύζυγος τοῦ Μεγάλου Δουκὸς Κων-
σταντίνου. Ἐδέχετο διηνεκῶς τὰ φιλήματα, τὰς
θωπείας καὶ φιλοφρονήσεις τῶν δεσποινῶν, ῥοφῶν
ἀπλῆστως δι' ὄλων τῶν πόρων τὸ γυναικεῖον ἄρωμα,
τὸ ὁποῖον ἕκτοτε ἐχρωμάτιζε τὴν μουσικὴν τοῦ
πολυγού συγθέτου.

Ὁ Zywny, βοηθὸς καὶ μαθητὴς τοῦ Σεβαστια-
νοῦ Back, ἦτο τότε διδάσκαλός του· ὁ δὲ Ἐλσνέρ,
διευθυντῆς τοῦ Ὁδείου, τῷ ἐδίδασκε τὴν ἄρμονίαν.
Ὅτε τις παρετήρει τὰς ιδιοτροπίας τοῦ μαθητοῦ,
«Ἄφετέ τον, ἀπῆντα ὁ Ἐλσνερ· ἐὰν ἀπομακρύνεται
» τῶν ἀρχαίων μεθόδων, σημαίνει ὅτι αὐτὸς ἔχει μέ-
»θοδον ἰδίαν· τὰ ἔργα του προδίδουσι πρωτοτυπίαν,
» τὴν ὁποίαν οὐδεὶς ποτε μέχρι τοῦδε ἀνέδειξε.»

Δεκαπενταετῆς εἰσῆλθη ἐν τῷ λυκείῳ τῆς Βαρ-
σοβίας, ἐνθα διεκρίθη καὶ ὡς γελοιογράφος. Μιᾶ
ἡμέρᾳ ὁ διευθυντῆς καταλαμβάνει τὸν Σωπαίν ζω-
γραφοῦντα, τῷ ζητεῖ τὸ χειρόγραφον, καὶ βλέπων
ἐν αὐτῷ τὴν ἰδίαν γελοιογραφίαν θαυμασίως ἀπο-
τυπωθεῖσαν ἐσημείωσεν ὑπ' αὐτὴν: «Ἡ ζωγραφία
αὕτη εἶνε ἐπιτυχῆς» καὶ τὴν ἀπέδωκεν εἰς τὸν
μαθητὴν.

Μετὰ περιπλάνησιν ἐν Reinerg καὶ Βερολίῳ, ὁ
Σωπαίν παρέμεινεν ἐπὶ τέλους ἐν Βιέννῃ, ἵνα ἐκτε-
λέσῃ δύο συναυλίας. Ἡ ἐπιτυχία του ἦτο τοιαύτη,
ὥστε οἱ κάλλιστοι μουσικοὶ, ὁ Gyrowetz, ὁ Γκζε-
ρνης, ὁ Κρέουτζερ, ἐπεζήτησαν νὰ γνωρίσωσι τὸν
νέον τεχνίτην. Ὁ Χάσλιγκερ, εἰς τῶν μάλλον γνω-
στῶν ἐκδοτῶν, τῷ ὑπεσχέθη νὰ ἐκτυπώσῃ τὰ ἔργα
του. Ἐπανακάμψας εἰς Βαρσοβίαν ὁ Σωπαίν ἠράσθη
τῆς Κωνσταντίας Γλαδικόβσκη, μαθητριάς τοῦ Ὁ-
δείου καὶ ἔγραψε δι' αὐτὴν τὸ adagio τοῦ Concerto
in mi minore. Ἀλλὰ μετὰ τινὰ χρόνον ἡ Κωνσταν-
τία ἐνυμφεῖτο ἄλλον, καίτοι, ἐὰν τις πιστεύσει εἰς
τὸν Franz Liszt, παρέμεινε πάντοτε πιστὴ εἰς τὴν
μνήμην τοῦ πρώτου της ἔρωτος· ἀναφέρεται ὅτι
ἠρρυθρίατέ ποτε ὄλη, ὅτε, ἐνῶ ἐθεώρει τὴν εἰκόνα
τοῦ Σωπαίν, οἱ ὀφθαλμοὶ της συνήντησαν τοὺς τοῦ
πατρὸς της. Ὁ Σωπαίν ἀπεφάσισε ν' ἀπέλθῃ πάλιν
εἰς Βιέννην· οἱ δὲ φίλοι τῷ προσέφερον γεῦμα, κατὰ
τὸ τέλος τοῦ ὁποίου τῷ ἔδωκαν ἀργυροῦν πεποι-
κιμένον κύπελλον, πλήρες μέχρι χειλέων ἐκ πολω-
νικῆς γῆς.

ΕΡΩΣ ΗΓΟΥΜΕΝΗΣ ΣΩΤΗΡ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ

Α΄.

Οί παρά τας ύπερσίας του Όλύμπου εν τῇ εὐφρόνῃ κοιλάδι τῆς Προύσης ποιμένοι τὰ ἀπὸ τῶν ποιμνίων τὸν Σουλτάνου Όσμάν καταγόμενα σουλτανικὰ ποιμνία δεικνύουσι δακρύνοντες τὰ ἐρείπια μονῆς καλογραιῶν, ἧς τελευταία ἡγουμένη ὑπῆρξεν ἡ Μελάνη καὶ διηγούνται συγκεκινημένοι τοὺς ἄγονος καὶ διαπύρους αὐτῆς ἔρωτας καὶ τὰς ἀπείρους τοπικὰς παραδόσεις περὶ τῆς ἀγαθότητος καὶ τοῦ φιλελεῆμονος χαρακτῆρος τῆς.

Ἐξ εὐγενῶν τοῦ Βυζαντιῦ ἔλκουσα τὸ γένος ἡ Μελάνη εἰκοσαετίς ἔτι, ἐν τῇ ἀκμῇ τοῦ κάλλους καὶ τῆς νεότητος, ὡραία ὡς οὐδεμία τῶν ἐν τῷ κοινοβίῳ ἀδελφῶν καὶ μᾶλλον εὐαίσθητος εἰς τὰς συμφορὰς τῶν ἄλλων ἢ εἰς τὴν ἰδίαν λύπην ἐπὶ τῇ ἀποτυχίᾳ συνοικεσίου λαμπροῦ, ὅπερ ἠτοίμασεν αὐτῇ ἡ οἰκογένεια τῶν Παλαιολόγων, ἧς μόνος γόνος μετ' ἀδελφοῦ, σφαγέντος ἀργότερον ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Νικομηδείας, ἐπέζη αὐτῇ, ἐνεδύθη τὸ καλογηρικὸν ράσον, δύων ἀστὴρ φωτίζων διὰ τῆς ἐκλειπούσης μαρμαρυγῆς τοῦ τῷ στάδιον, ὅπερ διέδραμεν ὁ αὐτοκρατορικὸς οἶκος τοῦ Βυζαντιῦ, σπεύδων τότε πρὸς τὴν παρακμὴν του.

Υπόδειγμα ἀρετῆς ἦν συγχρόνως καὶ ὑπόδειγμα ἀφοσιώσεως πρὸς τὰ αὐστηρὰ μοναχικὰ ἔθιμα τῶν Συναϊτῶν, ἅτινα ἐξέλιπον μετὰ τοῦ εἶδους τῶν ἀσκητῶν ἐκείνων. Ὑπὸ τὸ ἔνδυμα καὶ ἐπὶ τῆς σαρκὸς ἔφερε δέριον τρίγωνον ἐξ ἐσθῆτος ἀγιασθέντος ἀσκητοῦ τοῦ Σινᾶ, διέταπτε νὰ ἐγειρωσιν αὐτὴν πάντοτε μετὰ δίωρον ὕπνον, ὅπως προσευχθῆ καὶ ἐμαστιγοῦτο τὸ σῶμα ὅπως ἀπονεκρῶσιν τὴν σάρκα ἐπιτύχη τῆς τελείας τοῦ πνεύματος νίκης. Καὶ διὰ τοῦτο ἐκάστοτε ἐμέμφετο τῆς σαρκός, ἐν ἧ ὑπελίνθηκεν αἴσθημα ἰσχυρότερον συμπαθείας, ἔρωτος, κατέχων πάσας τὰς σκέψεις τῆς καὶ συγγραπτῶν τὸ πνεῦμα εἰς ἀσχολίας φιλαρεσκείας καὶ ἐγωϊσμοῦ σχεδόν. Ἐν τῇ κατ' ἴσον λόγον τῆς πρὸς τὴν σάρκα αὐστηρότητος αὐξάνουσα καλλωνῆ τῆς ἤρατο ἡ μοναχή. Ἐκλαίεν ἐπὶ τῇ ἀδυναμίᾳ τῆς σαρκός· ἀλλ' ἐν τῇ κατ' αὐτῆς πάλῃ τὸ πνεῦμα ἐνικάτο καὶ ὁ ἔρωτος ἐθριαμβεύεν ἐνισχύων ἐν τούτοις τὰς ἀρετὰς τῆς Μελάνης.

Ὁ ἔρωτος τῶν ἀνθέων ἰδίᾳ ἐξευγενίζει τὰς ψυχὰς. Ἡ Μελάνη ἠγάπα ἴσον πάντα τὰ ἄνθη σφοδρῶς ἐν τούτοις ἤρατο τοῦ κισσανθέμου. Τὸ φυτὸν τοῦτο ἐκόσμησε τὸν μικρὸν τοῦ καλλιῦ ἐξώστην, ἔρπον ἐπὶ δενδρύλλια ἢ χορδὰς τεταμένως κατὰ ποικίλας διευθύνσεις ἀπὸ τῆς θύρας καὶ τοῦ τοίχου μέχρι τῶν παρατεταγμένων ἐπὶ τοῦ ἐξώστου ξυλίνων δοχείων ἐν αἷς ἐφύετο συσκιάζον τὸν ἐξώστην καὶ κοσμοῦν αὐτὸν διὰ τῶν λεπτῶν ἀνθέων του καὶ τοῦ λεπτοτέρου μύρου του, ὅπερ ἐνούμενον πρὸς τὰ τῶν λοιπῶν ἀνθέων καὶ τὸ ἄρωμα τοῦ λιβάνου καὶ τοῦ κηροῦ ἐσχυμάτιζον μυστηριώδη ἀτμόσφαιραν περὶ τὸ παρθεμικὸν τῆς Μελάνης κελλίον.

Ἐν ἐκάστῳ δοχείῳ παρά τὰς ρίζας καὶ ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ ἀσπαλάθου, πῆς χαμαιδάργης καὶ τοῦ ἰασμίνου ἐφύετο τὸ ἀγαπητὸν φυτὸν ἀνθοῦν καὶ πληροῦν ἔρωτος τὴν καρδίαν τῆς νεαρᾶς ἡγουμένης. Τὰ ἄνθη τοῦ Διὸς καὶ ἡ ὀθόνα, τὰ ἐκλεκτοῦ ἀρώματος βόδα καὶ τὰ λείρια μετὰ τῶν ἀνθέων τοῦ κισσανθέμου ἐποικίλλον τὴν χλοερὰν τοῦ ἐξώστου σκιᾶδα.

Πλειστάκις τῆς ἡμέρας ἡ Μελάνη ἐδήλου μυριοτρόπως τὸν ἔρωτά τῆς πρὸς τὸ ἀγαπητὸν ἄνθος, ἀφ' οὗ ἠπειλεῖτο νὰ χωρισθῆ ἕνεκα τῆς προχωρούσης ὀλονῆν ἐπιδρομῆς τῶν Τούρκων.

Β΄.

Ὁλος ὁ ὑπὸ τὸν Σουλτάνον Όσμάν τὸν ἐπονομασθέντα Καρα-Όσμάν στρατὸς τῷ 717 τῆς Ἐγίρας— 1317 μ. X. κατὰ διαταγὴν τοῦ ἐξ ἀρθρίτιδος πάσχοντος τότε Σουλτάνου καὶ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ διαδόχου τοῦ Οὐρχάν, ἐβάδιζε κατὰ τῆς Ἀδριανῆς, τοῦτο μὲν ὅπως ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον τοῦ Αἰδογαδιάλφ ἀνεψιῦ τοῦ Σουλτάνου, τοῦτο δὲ διότι τὸ πολεμικὸν συμβούλιον τοῦ Οὐρχάν ἔκρινεν ἀναγκαίαν τὴν κατάληψιν αὐτῆς ὡς ὀρμητηρίου κατὰ τῆς Προύσης. Ἡ Ἀδριανὴ ἐκυριεύθη καὶ τὰ ὄργια τῶν πολεμικῶν τῶν Τούρκων ἐβδῶν καὶ τοῦ ἀρχηγῶ των ὑπερέβησαν τὰ τῶν Σαρακηνῶν ἐν Ἰταλίᾳ. Ἡ φήμη προαγῆθη αὐτῶν καὶ ἐν τῇ μονῇ

1 873. Διηγούνται ὅτι ἐν τῇ πολιορκίᾳ τοῦ Σαλέρνου οἱ μουσουλμάνοι πρὸ παντὸς ἐπεδίωκον τὴν βεβήλωσιν τῶν ἐκκλησιῶν καὶ μονῶν· μουσουλμάνος ἀρχηγὸς ἐκοιμάτο ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης, ἐφ' ἧς καθ' ἐκάστην ἐξέβιζε ἀνὰ μίαν μοναχὴν, μέχρις ὅτου ἐνφ' προσεπάθει νὰ κατακλιθῆ τὴν ἀντίστασιν μίαν, τολμησάσης νὰ τῷ ἀντισταθῆ, δοκῶν καταπέσσειν ἐκ τῆς ὀροφῆς ἐπληξεν αὐτὸν κατὰ κεφαλῆς καὶ ἐθανάτωσε.

αἱ μοναχαὶ ἐθορυβοῦντο καὶ παρεσκευάζοντο εἰς φυγὴν.

Μόνῃ ἡ Μελάνη ἔμεινεν ἀτάραχος· ἐπίστευε καὶ ἠλπίζεν εἰς θαῦμα. Ἐν τούτοις οἱ ἄπιστοὶ προσχώρουν λεηλατούντες.

Ἐσπέραν τινὰ θόρυβος ἱππικῆς καὶ νέφος κονιορτοῦ ἀνήγγειλαν τὴν πρὸ τῆς μονῆς παρουσίαν των. Αἱ μοναχαὶ ἐξαλλοὶ κατῆλθον ἐκ τῶν κελλίων των εἰς τὴν αὐλὴν τρέμουσαι· ἡ Μελάνη ἐδάκρυε ἀποχωριζομένη τῶν κισσανθέμων, ὅτε ὡς ἐμπνευσθεῖσα προσκαλεῖ τὰς ἀδελφὰς τῆς πρὶν ἢ καταλίπωσι τὴν μονὴν νὰ ἐπικλησθῶσι τὴν βοήθειαν τοῦ Ἀοράτου. Αἱ πύλαι τῆς ἐκκλησίας ἠνεφώθησαν πᾶσαι, ἡ ἐκκλησία ἐφωτίσθη ὡς ἐν λαμπρᾷ τελεστῇ καὶ αἱ μοναχαὶ ἐτόνισαν τοὺς κατασκευαστικώτερους τῶν ὕμνων, ἐν ᾧ ὁ κατακτητὴς ἐπλησίαζε.

Ὁ Ὀρχάν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ πολεμικοῦ τοῦ συμβουλίου ἐθορυβήθη μᾶλλον ἢ ἐξεπλάγη ἰδὼν τὰς πύλας τῆς μονῆς ἀνοικτάς· ὑπώπτευσεν παγίδα· καὶ δὲν ἐτόλμα νὰ εἰσέλθῃ. Ἔστη καὶ παρ' αὐτὸν οἱ λοιποὶ ἀρχηγοὶ πρὸ τῆς πύλης, ἀκροώμενοι τῆς κατασκευαστικῆς μελωδίας. Αἴφνης ὁ Ὀρχάν στρέφω πρὸς τοὺς λοιπούς· Δὲν καταστρέφω τὴν μονὴν ταύτην τοῖς λέγει· εἶναι ἡ διαταγὴ μου καὶ ἐννοῶ νὰ τὴν σεβασθῆτε.

— Στρατηγέ, ἐτόλμησεν ἐκ τῶν παρόντων νὰ τῷ παρατηρήσῃ ὁ πρεσβύτερος τῶν ἀρχηγῶν Σεῖχ Μαχμούδ· ἡ διαταγὴ σου εἶναι σεβαστὴ· ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ Σουλτάνου ἐπίσημη σεβαστὴ. Διετάχθημεν νὰ καταστρέφωμεν τὰς μονὰς, πᾶν δὲ τὸ ἐν αὐταῖς νὰ χορηγῶμεν λείαν τοῖς ἀνδρείοις· σκέφθητι πρὶν ἢ διατάξῃς.

Ὁ Ὀρχάν ἔμεινε σὺννῶνος, ἐνθ' αὐτὰ κύματα τῶν ὕμνων ἀφικνούμενα μέχρι τῶν ὠτων τοῦ ἐγοῦτεον τὴν ἀγαθὴν ψυχὴν του.

— Στρατηγέ σκέφθητι, μὴ δυσαρεστήσης τὸν κύριον ἡμῶν ἐπανελάθειν ὁ Σεῖχ Μαχμούδ.

— Ἀπεφάσισα ἀπήντησέν ὁ Ὀρχάν. Ἡ ἀμπίστομος μάχιρα τοῦ Κυρίου μου, ἦν μοι ἐνεπιστεῖθη ὁ Ὀρχάν θέλει ἀποφασίσαι.

Ἐνέπηξεν αὐτὴν πρὸ τῆς πύλης τῆς μονῆς. — Ἄν μέχρι τῆς πρωίας βλαστήσῃ, ἡ διαταγὴ μου εἶναι νὰ σεβασθῆτε τὴν μονὴν καὶ πᾶν τὸ ἐν αὐτῇ. Οἱ στρατιῶται· ἀς εὐρωσιν ἀλλαγοῦ γυναίκας καὶ οἱ ἀπληστοὶ πλοῦτη· εἶπε καὶ προσεκάλεσε τοὺς στρατηγούς του νὰ κατακλιθῶσι, διότι ἡ νύξ ἐσκότιζε τὸν ὀρίζοντα. Αἱ ὠδαὶ ἐν τούτοις τῶν μοναχῶν ἐξικουνοῦντο ἐντονώτεροι καὶ τὰ φῶτα ἀντενάκλων

λαμπρότερα ἐν τῷ σκότει καὶ τῇ σιγῇ τῆς νυκτός, ἐνθ' ὁ Ὀρχάν κύχεται ὑπὲρ τοῦ θαύματος, ὁ δὲ στρατὸς ἠπόρει ἐπὶ τῇ ἀλλοκότῳ τοῦ πιστοῦ στρατηγῶ του συμπαθείας ὑπὲρ τῆς μονῆς.

Γ΄.

Ἐν τούτοις ἀνέτειλεν ἡδὴ ἡ ἡμέρα καὶ αἱ πρῶται τοῦ ἡλίου ἀκτίνες ἐφώτισαν τοὺς στρατηγούς περὶ τὴν πύλην τῆς μονῆς, ἐξ ἧς ἀσθενῆς ἡγῶ τῆς ὠδῆς τῶν ἀπληπισμένων μοναχῶν ἐφθανε μέχρις αὐτῶν.

Οἱ στρατηγοὶ συνεζήτησαν καὶ ὁ Ὀρχάν ἐφαίνετο θοιαμβεύων. Μὴ ἐβλάστησεν ὁ σίδηρος;

— Ὁχι. Κισσανθέμου ὅμως φυτὸν παρ' αὐτὸ ἐρπίσαν μέχρι τῆς λαβῆς, ἀνθῆσαν μέχρι τῆς πρωίας, ἐστηρίζετο ἐπὶ τοῦ ξίφους οὕτω, ὥστε μόνον ἀποσπώμενης τῆς ρίζης τοῦ ἀπεσπάτο καὶ τὸ ξίφος ἐκ τοῦ ἐδάφους.

Ὁ Ὀρχάν διέταξε νὰ σεβασθῶσι τὴν διαταγὴν του καὶ νὰ δώσωσιν αὐτῷ ἄλλο ξίφος. Ἦρε τὸ στρατόπεδον καὶ προύχωρησε κατὰ τῆς Προύσης. Ὁ ἔρωτος τῆς Μελάνης ἔσωσε τὴν μονὴν. Σ.

ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΜΟΥΤΣΑΝ ΜΑΡΤΙΝΕΓΚΟΥ

Κατ' αὐτὰς περιηλθὼν εἰς χεῖρας μου βιβλίον, περιέχον τὴν αὐτογραφίαν τῆς κυρίας Ἐλισάβετ Μουτσαν, καὶ διασφραγιστὴς τοῦ θείου αὐτῆς καὶ Ἐλισαβετίου.

Τὰς τοῦ θεοῦ ἡμέρας· εἰς τὴν ἐξοχὴν διάγων καὶ κατ' ἀκολουθίαν περισσότερας ἀναπαύλας ἔχων, μετὰ πλείστης ὀκείας εὐχαριστήσεως διηλθον τὰς σελίδας τοῦ καλῶς τετυπωμένου τούτου τομειδίου.

Ἡ ἐπιχάριτος ἐκφρασίς καὶ ἀφελῆς ἀφήγησις περιστατικῶν τινῶν τοῦ βίου τῆς αὐτοβιογραφουμένης, ὡς καὶ τινες καλὰί πειθήσεις τοῦ κυρίου Μαρτινέγκου ὠθησάν με εἰς τὸ νὰ φύλλομετρήσω τὰς σελίδας ταύτας.

Τὸ νὰ γράψῃ τις περὶ τῆς διανοητικῆς τοῦ γυναικείου φύλου ἀναπτύξεως καὶ συνεπῶς νὰ καταδείξῃ πόσον ὀλίγον ἐν Ἑλλάδι καλλιεργοῦνται τὰ νῦν τὰ γράμματα ὅλως ἀπὸ σχολοῦ ἀποθάνει. Ἡμεῖς μόνον γνωρίζομεν νὰ λέγωμεν ὅτι στεροῦμεθα ἀνδρῶν ἱκανῶν, δυναμένων νὰ πηδαλιουχίσωσι τὸ

κυμαίνόμενον σκάφος τοῦ ἔθνους μας, πολιτῶν ἐπαξίως φερόντων τὸ δικαίωμα τῆς ψήφου, ἀπαξιούγτες νὰ μάθωμεν, — ὅτι ἀριστοὶ πολῖται ὑπάρχουσιν, ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχουσιν μεμορφωμένοι μητέρες. Ἐν ταῖς ξένοις φιλολογίαις δύναται τις νὰ καταλέξη πληθὺν εὐπαιδευτῶν γυναικῶν, πλὴν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ μόλις ἐξ ἀπόπτου διακρίνομέν τινες περιηχοσούσας τὸν νέον Ἑλληνικὸν κόσμον.

Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Ἡ Ἐλισάβετ Μουτσάν, Ζακυνθία τὴν πατρίδα, εἶδε τὸ φῶς κατὰ τὴν 2 Ὀκτωβρίου 1801, ἐποχὴν καθ' ἣν ἦ ἐν Ἑπτανήσῳ ἀνατροφή τῶν κορασιῶν ἤτο καθόλου ἡμελημένη, ὑπὸ δὲ τῶν γονέων αὐστηρῶς ἀπηγορεύοντο τὰ γράμματα ἵνα μή, ὡς ὁ εὐπαιδευτος φίλος μου κ. Δε-Βιάζης λέγει, διατηρῶσιν ἐρωτικὴν ἀλληλογραφίαν! Ἐν ἐποχῇ τοιαύτῃ καὶ ἐν μέσῳ τοιοῦτων προλήψεων, ἡ μικρὰ Ἐλισάβετ, τὰς παιδικὰς ἡμέρας διερχομένη, ἐτήκετο, ἐμαραίνετο, διότι ἡ πρὸς τὰ γράμματα ὀργῶσα φύσις αὐτῆς ἡμέραν παρ' ἡμέραν ὠθεῖ αὐτὴν εἰς κόσμον ἄλλον φωτεινόν, περιλαμπῆ, εἰς τὸν κόσμον τῶν γραμμάτων. Ὁ Hugo λέγει πού ὅτι — «σπαρνίως πρέπει νὰ λέγωμεν περὶ τῶν ἀνθρώπων — «εὐτυχεῖς καὶ δυστυχεῖς — ἡ ἀληθὴς διάκρισις εἶνε «φωτεινοὶ καὶ σκοτεινοὶ. Πρέπει νὰ ἐλαττωθῇ συνηπῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν σκοτεινῶν, καὶ ν' αὐξηθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν φωτεινῶν, καὶ διὰ τοῦτο κράζομεν ἐκπαιδευσιν, ἀγωγὴν, ἐπιστήμην». . . . τὸν φωτεινὸν λοιπὸν τοῦτον κόσμον ἐκλέξασα ἡ νεαρὰ Ἐλισάβετ καὶ ὑπερνικήσασα τῶν προλήψεων τῶν αὐτῆς γονέων μετὰ θερμοῦ πάθους ἐπεδόθη εἰς τὴν τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Ἰταλικῆς γλώττης ἐκμάθησιν. Καὶ διδασκάλους μὲν ἔσχεν ἱερεῖς ἐναρέτους, διαπλάσαντας τὴν τρυφεράν αὐτῆς καρδίαν καὶ διαμορφώσαντας τὴν γόνιμον αὐτῆς διάνοιαν. Ἐγκρατῆς δὲ τῶν γλωσσῶν τούτων γενομένη ἑσημέραι ἀνεπτύσσατο καὶ μόνῃ αὐτῆς ἐπσχόλησις ἦτο ἡ μετὰ πάθους σπουδὴ, καὶ ὡς ἡ ἰδία λέγει: — «Ἡ ἀναμμένη ἀγάπη τὴν ὁποίαν ἠσθανόμουν «διὰ τὰ γράμματα μὲ εἶχε καταστήσει τόσον αἰσθητικὴν, ὅπου εἰς κάθε ἐμπόδισμα, ἐγροῖκα τὸν «ἐκυτόν μου νὰ νεκρώσῃ ἢ δυνατὴ φαντασία μου «ἐδεβαίωνα τὴν ἀμάθειαν, ἐγὼ ἐτρόμαζον εἰς μίαν «τέτοιαν βεβαιότητα καὶ μὴ εἶφαινετο νὰ θεωρῶ «τὸν ἐκυτόν μου σκοτινιασμένον ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ «πυκνὰ καὶ σκιερὰ σύγγερα, τὰ ὁποῖα συνήθου νὰ «σκοτινιαζοῦν τὴν ζωὴν καὶ τὸ ὄνομα τῶν ἀμαρτηρῶν καὶ ἀπαιδευτῶν ἀνθρώπων.»

Ἡ καρδία αὐτῆς ἦν ἐπὶ τοσοῦτον λεπτὴ, ὥστε ὀνειδιζομένη ποτὲ παρὰ τῆς μητρὸς τῆς διὰ τῶν λέξεων, — ὅτι δὲν εἶναι καλὴ διὰ τίποτε, παρὰ διὰ καλογραφαί — κατεκλείσθη εἰς τὸ αὐτῆς δωμάτιον καὶ ὡς γράφει, — ἔδωκεν ἀρχὴν καὶ τέλος εἰς ἓνα μεγαλώτατον θρήνον. — Ἄλλ' ἵνα τις ἐκτιμῆσῃ δεινῶς τὰς ἀρετὰς τῆς καὶ διακρίνῃ τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα τὰ περικουμῶντα αὐτὴν, ἂν ἀκούσῃ ὅσα ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἔγραψεν. — Κατὰ τὴν ἐθνοσωτηρίαν ἡμέραν τῆς 25 Μαρτίου 1821 ὁ διδασκαλὸς τῆς Θεολογίας Δημάδης τῇ ἀνήγγειλεν, ὅτι οἱ γραικοὶ ἀνήγειραν τὰ ὅπλα ἐναντίον τῶν ὀθωμανῶν — «Ἐγὼ, λέγει, εἰς τὰ «λόγια τοῦ ἄκουσα τὸ αἶμα μου νὰ ζεσταίνῃ, ἐπε- «θύμησα ἀπὸ καρδίας νὰ ἤθελα ἡμπορῶ νὰ ζωστῶ «ἄρματα, ἐπεθύμησα ἀπὸ καρδίας νὰ ἤθελα ἡμπορῶ «νὰ τρέξω διὰ νὰ δώσω βοήθειαν εἰς ἀνθρώπους «ὅπου δι' ἄλλο δὲν ἐπολεμοῦσαν παρὰ διὰ θρησ- «κειῶν καὶ διὰ πατρίδα, καὶ δι' ἐκείνην τὴν ποθη- «τὴν ἐλευθερίαν, ἡ ὁποία καλῶς μεταχειριζομένη «συνήθη νὰ προξενῇ τὴν ἀθανασίαν, τὴν δόξαν, «τὴν εὐτυχίαν τῶν λαῶν. Ἐπεθύμησα, εἶπα, ἀπὸ «καρδίας, ἀλλὰ ἐκύτταξα τοὺς τοίχους τοῦ σπη- «τιοῦ μου ὅπου μὲ ἐκρατοῦσαν κλεισμένη, ἐκύτταξα «τὰ μακρὰ φορέματα τῆς γυναικειᾶς σκλαβίας καὶ «ἐνθυμήθηκα πῶς εἶμαι γυναῖκα καὶ περὶ πλέον «γυναῖκα Ζακυνθία καὶ ἀνεστέναξα, ἀλλὰ δὲν ἐλ- «λειψα ὅμως νὰ παρακαλέσω τὸν οὐρανὸν διὰ νὰ «ἤθελε βοηθήσῃ νὰ νικήσουν.»

Ἄλλὰ καὶ τὰ διανοητικὰ αὐτῆς προτερήματα δὲν εἶναι κατώτερα τῶν ἠθικῶν. Ἐκ παίδων ἡ Ἐλισάβετ εἰς τὰ γράμματα ἀφοσιωθεῖσα ἐπὶ τοσοῦτον προέκοψεν, ὥστε ἐνῶ μόλις τὸ 19 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῆς διέτρεχεν, ἔγραψεν ὄρατον περὶ Φθόνου διάλογον, ἐν ᾧ διακρίνονται ἰδέαι ἠθικώταται ἀνταναντικῶσαι τὸ παρθενικὸν τῆς αὐτῆς ψυχῆς.

Μετὰ τοῦτον ἐπεδόθη εἰς τὴν σύνταξιν τραγωιδιῶν, Κωμωδιῶν, καὶ διαφόρων ἄλλων ἔργων φιλολογικῶν. Πλὴν ὁ βίος τῆς παντὸς ἐπαίνου ὑπερτέρας ταύτης δεσποινίδος ἑσημέραι καθίστατο ἐπαχθέστερος. Αἱ μεγάλα καρδίαι ὁμοιάζουν τὰ ἡφαιστία: μία ἐκρηκτὴς εἶναι ἢ καταστροφή ἢ δημιουργία, ἀμφοτέρω θεήλατα, τὸ ἐν δὲν εἶναι ποσῶς τοῦ ἑτέρου κατώτερον. Ἡ πνιγρὰ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀτμόσφαιρα ποσῶς δὲν ἱκανοποιεῖ τὰς εὐγενεῖς αὐτῆς προθέσεις, οὐδὲ ἀντεπεκρίνετο πρὸς τὴν ἤδη πολὺ ἀνεπτυγμένην αὐτῆς διάνοιαν. Ὅ,τι ἐστὶ Μεσαιῶν διὰ τὸν κόσμον, ἐστὶ περιορισμὸς διὰ τὸν ἄνθρωπον.

Ἄλλ' ἀνατρέχων σελίδας τινὰς ἐνὸς τῶν συγγραμμάτων τοῦ φιλοσόφου Ρουσσῶ ἀνέγνωσα — ὅτι ὁ «ἄνθρωπος ἐγενήθη, ἐλεύθερος καὶ πανταχοῦ ἐνρί- «σκεται εἰς τὰ δεσμά». — Καὶ τίς ἀναιρεῖ ὅτι τὰ δεσμά τὰ περιορίζοντα τὴν ἐλευθερίαν τῆς καρδίας εἶνε πολλῶ βαρύτερα τῶν ἀλύσεων; Εἰς τοιαῦτα δεσμά εὐρισκομένη ἢ πάλλουσα καρδία τῆς Ἐλισάβετ ἐτήκετο, ἐφθινεν, ἐβλεπε τὸν θάνατον ὄχι ὡχρὸν οὐδὲ φοβερὸν τὸν ἐθεώρει ἄγγελον — «Μέρα «καὶ νύκτα γράφει, χωρὶς νὰ δύναμαι νὰ πηγαίνω «μήτε εἰς τὴν ἐκκλησίαν, μήτε εἰς περιδιάβασιν χω- «ρὶς νὰ ἔχω τὴν παραμυρῶν ξεφάντωσιν, χωρὶς νὰ «ἔχω πλέον, ἐλπίδα διὰ νὰ ἀλλάξω ζωὴν. . . ἦσαν «ὅλα πράγματα, ὅπου μοῦ ἔδωκαν μίαν μεγαλω- «τάτην θλίψιν καὶ στενοχωρίαν, πάθη ὅπου γλίγω- «ρα ἐξ ἀποφάσεως ἔμελλε νὰ μὲ γκρεμίσουν εἰς «τὸ μνήμα.»

Καὶ εἰς τοιαύτας σκέψεις παραδεδομένη ἡ δυστυχὴς Ἐλισάβετ, ἔρρανε τὰ ἄνθη τῆς νεότητός της ὡχρὰ κατὰ χλωμα πρὸ τῆς ἀπαθοῦς ἐποχῆς. Διήρχετο στιγμὰς αὐτοκτονίας! καὶ μήπως δὲν εἶχε δίκαιον; οἱ λόγοι τοῦ Εὐριπίδου, οἱ διὰ τῶν χειλέων τῆς Ἰφιγενείας προφερόμενοι.

«Τὸ φῶς τοῦ ἀνθρώπου εἴςτιν ἡδιστον βλέπειν «τὰ νερθεὶν δ' οὐδὲν μάλινται δ' εἶχεται «θανεῖν κακῶς ἢ κρεττοσιν ἢ θανεῖν καλῶς.»

παρῆλθον σὺν τῇ ἐποχῇ του. Ἡ ἐποχὴ τῆς Ἐλισάβετ δὲν ἐχαρακτηρίζετο, τῆς Ἐλευθερίας μόνον τὸ ὄνομα ἠκούετο, κατ' εὐφημισμὸν μόνον τὰ πάντα ἐξεφρόζοντο ἦτο ἐποχὴ ἀνθρώπων μικρολόγων ὀρθογράφων.

Ἐν τοιαύτῃ ἡ ἡμετέρα διαθέσει διακειμένη ἡ νεαρὰ Ἐλισάβετ, βλέμμα κατακτητοῦ, βλέμμα τακερὸν ἐπὶ τῆς μοναστικῆς ζωῆς ἔβαλεν. Ἡ ἀπόφασις ἦν ἔσχεν ὅπως τὸν βίον αὐτῆς εἰς τι μοναστήριον διατρέψῃ, κατεθέρμαι ε τὴν παγεράν καρδίαν τῆς μικροθῆν ἐβλεπε σπινθηροβόλοισαν τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ κόσμου, καὶ ὑπὸ τοιαύτης ἰδέας κατεχομένη ἔγραψεν — ὅπου εἶνε εἰρήνη εἶνε καὶ εὐτυχία, εἰς τὸ μοναστήρι εἶνε εἰρήνη, λοιπὸν εἶνε καὶ εὐτυχία. — Τέλος δὲ ὑπὸ τοῦ λογισμοῦ τούτου κατακυριευθεῖσα, διὰ λίαν περιπαθοῦς ἐπιστολῆς ἐζητήετο παρὰ τοῦ πατρὸς τῆς τὴν πλήρωσιν τοῦ πόθου τῆς. «ὦ πόσον, γράφει, εὐτυχὴς θὰ ἦμαι ὅταν ἰδῶ «ἐμαυτὴν ἐξῶ τῶν κινδύνων τοῦ κόσμου τούτου, «ἐξῶ τῶν τρικυμιῶν σαλευομένης θαλάσσης, προσ- «ορμηθεῖσα εἰς ἀσφαλῆ καὶ ἀκύναντον λιμένα, μα- «κρὰν τοῦ φόβου ἐπικειμένου ναυαγίου, ἀσφαλῆ ἀπὸ

«τῆς ἀπωλείας». — Πλὴν ἡ παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν οὐ μόνον ἀρνητικὴ ἀπάντησις, ἀλλὰ καὶ οἱ ὀνειδισμοὶ τοῦ πατρὸς τῆς, διαρρήδην κατακοιμήσασαι τὰς περιχρῶσους ἐλπίδας τῆς τῇ ἐπέφεραν τρυφεράν ἐσωτερικὴν ἐπαναστάσιν καὶ ὡς ἡ ἰδία ἐπιφωνεῖ — «ὦ! ἀναποδογύρισμα ἰδεῶν! ὦ στιγμὴ ἀπὸ τὰς πλέον δυστυχημένας στιγμὰς τῆς ζωῆς μου!» — Ἡ ἰδέα ὅμως αὕτη εἶχε ἐπὶ τοσοῦτον ριζοβολήσει εἰς τὴν καρδίαν τῆς, ὥστε πᾶσαν ἀντίστασιν ἐπίστευεν ὅτι ἐδύνατο νὰ ὑπερνικήσῃ. Ἡ νεότης εἶνε ἀγέρωχος, ὑπερήφανος, θέτει τὰ πάντα ἐκπαδῶν, εἶνε θεὸς καὶ πιστεύει ὅτι εἶνε καὶ παντοδύναμος, καὶ κατὰ τὸν μέγαν Σταγειρίτην — «ὡσπερ γὰρ οἱ οἰνωμένοι, «οὕτω δι' ἄθερμον εἰσὶν οἱ νέοι ὑπὸ τῆς φύσεως: ἅμα «δὲ καὶ διὰ τὸ μὴ πολλὰ ἀποτετυχαίνει, καὶ ζῶσι «τὰ πλεῖστα ἐλπίδι.» — κατὰ δὲ τὸ λέγειν τῶν σημερινῶν μυθογράφων — «ἡ νεότης καὶ ἀλγοῦσα μειδία».

Ἐν τούτοις ἐνῶ ὁ καιρὸς παρήρχετο ἡ Ἐλισάβετ κατεπλούτιζε τὴν Νεοελληνικὴν Φιλολογίαν διὰ πλείστον ὄσων ἔργων. Ὁ υἱὸς αὐτῆς καταλέγει τὰ ἐπόμενα δραματικὰ ἔργα ἑλληνιστὶ γεγραμμένα:

- 1 — Αἱ Θῆβαι ἐλευθερωμένοι.
- 2 — Ἡ τιμωρημένη ἀπάτη.
- 3 — Εὐρύμαχος.
- 2 — Εὐρύκλεις καὶ Θεανώ.
- 5 — Ῥοδόπη.
- 6 — Ἡ οὐράνιος δικαιοσύνη.
- 7 — Ὁ καλὸς πατήρ, — κωμῳδία.
- 8 — Ἡ μητριά, — κωμῳδία.

ἔχθμεν προσέτι αὐτῆς ἀπλοελληνικὴν μετάφρασιν τῆς Ὀδυσσεΐας τοῦ Ὀμήρου εἰς τὸ πεζόν, ὡς καὶ ἑτέραν τοῦ Προμηθεῖος Δεσμώτου τοῦ Αἰσχύλου. Ἐγραψε δὲ καὶ πραγματείας περὶ οἰκονομίας καὶ ἑτέραν περὶ ποιητικῆς, ὡς καὶ ὡδὴν εἰς τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ. Τὰ δὲ λοιπὰ αὐτῆς ἔργα καθὸ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ φωνῇ γεγραμμένα, πλουτίζουσι τὴν φιλολογίαν ἐκείνην, ἣν περὶ πολλοῦ ἐποίηθησαν πλείστοι ὄσοι ἑλληνικοὶ νόες.

Τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα εἰσὶ τὰ φιλολογικὰ ἔργα τῆς τῶ ἑλληνικῶν ὄσων τιμῶσας ταύτης Ζακυνθίας, περὶ ὧν οὐδὲν εἰπεῖν ἔχρουμεν ὡς τρυφῶντων εἰσέτι ἀνευδότην παρὰ τῶν υἱῶ αὐτῆς κυρίῳ Ἐλισαβετίῳ.

Σταφροντες δὲ σελίδα ἂς θιζῶμεν καὶ αὐτὴ τὴν καρδίαν τῆς ἐναρέτου ταύτης γυναικός. Ἡ ζωηρὰ τῶν γονέων τῆς ἀντίστασις ὡς πρὸς τὴν μοναστικὴν ζωὴν, ὁ κατόπιν ἐπισυμβὰς θάνατος τοῦ ἐκυτῆς πατρὸς καὶ ἄλλαι οἰκογενειακαὶ περιπέτειαι ἠνάγκη

κασαν αὐτὴν νὰ ἀποβάλλῃ τοιαύτην ἰδέαν καὶ νὰ κύψῃ εἰς τὸν τοῦ γάμου δεσμὸν πρὸς ὃν ὄλως ἐναντία ἐφέρετο, λαβοῦσα σύζυγον τὸν Νικόλαον Μαρτινέγκον εὐγενῆ καὶ πολυκτήμονα Ζακύνθιον. Πλὴν ἡ φθορὰ μύρα, μόλις τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου τὴν εὐδαιμονίαν ἤρχιζεν νὰ ἀπολαύῃ ἡ Ἐλισάβετ, ἀπέκοψεν τὴν περίχρυσον ἄλυσιν τῶν εὐελπίδων αὐτῆς ἡμερῶν, κατακορημνήσασα αὐτὴν εἰς τὸν τάφον ἕν μετὰ τὸν γάμον τῆς ἑτοῦ, τὴν 9 Νοεμβρίου 1832.

ΝΙΚ. ΣΤΑΜΑΤΕΛΟΣ.

H ALBANIA

KALIO

ΣΚΕΝΔΕΡΒΕΗΣ

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν καὶ τέλος)

ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΤΟΥ ΣΚΕΝΔΕΡΒΕΗ

Μεγάλη ἠρωϊκὴ μορφή παρίσταται ἐνώπιον ἡμῶν, οὐχὶ ἀσκόπως, ἐπὶ τοῦ ἀσπράτου θείου μετὰ ξὺ τοῦ Ἰσλάμ καὶ τῆς χριστιανισμοῦ, ἡ τοῦ Σκενδέρβη ἀναλαβόντος ἀγῶνα ἐκ τῶν σπανιωτάτων ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Διότι ἡ Ἰταλία ἐκεῖτο ὀπισθεν τῆς Ἀλβανίας καὶ ὁ ἀγῶν, ὅστις προσηκείτω μόνον ἀπεσπόμενος τὸν ὄλεθρον ταύτης, ἐστρεφόμενος διαρκῶς τὴν ἀσφάλειαν ἐκείνης. Ἐάν Μωάμεθ ὁ δευτέρος ἔμενεν ἐλευθερὸς ὀλίγα ἔτη πρότερον, ἀπὸ τοῦ Ἀλμανικοῦ κωλύματος, ἵνα ἐπιδιώξῃ τὸν ποθητὸν σκοπὸν του, τὸν ματαιωθέντα δια τῆς τελευταίας του, οὐ μόνον τὸ Ὀτμάντον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ Ῥωμὴ ἤθελε κατὰ πάσαν πιθανότητα δοκιμάσει τὰς φρικαλεότητας τῆς Ὀθωμανικῆς δεινότητος, εἰ μὴ τὴν μεγίστην αἰσχύνην τοῦ νὰ ὑποπέσῃ εἰς τὸν Ὀθωμανικὸν ζυγόν. Πλουσίως ἦτο πεποικισμένος σωματικῶς, διανοητικῶς καὶ ἠθικῶς ἵνα ἐπαρκέσῃ ὁ Σκενδέρβης εἰς τὸ ἔργον τοῦ προορισμοῦ του. Τὸ ξίφος του ἐπιστεύετο ὅτι ὤφειλε τὴν ἀνήκυστον ἰσχύν του οὐχὶ τόσον εἰς τὴν κινεῖσαν δυνάμιν τῶν βωμάκων μὲν του, ὅσον εἰς τὴν ἐνθεὸν ἀρετὴν ἀμώμου ψυχῆς. Διηγούνται ὅτι Μωάμεθ ὁ Β' πέμψας ἵνα δανεισθῇ τὸ ὄπλον περὶ οὗ εἶχεν ἀκούσει τὸσαῦτα θαύματα ἀπεγοητεύθη. διατάξας νὰ τὸ μεταχειρισθῶσιν ἐνώπιόν του· εἰς δ' μεδιάσας ὁ Σκενδέρβης εἶπε. «Τὸ εἰδέναι τὸ ξίφος, ἀλλ'

οὐχὶ καὶ τὸν κραδαίνοντα αὐτὸ βραχίονα» «Γέγραπται, λέγει ὁ Κνόλλης ὅτι ἰδίᾳ χειρὶ ἐφόρουν τρεῖς χιλιοὺς ἐχθροὺς ἐν τοῖς κατὰ τῶν Τούρκων πολέμοις αὐτοῦ.» Τοιαύτη δὲ ἦν ἡ παραφορά μεθ' ἧς ἐμάχετο, ὥστε πολλάκις τὸ αἷμα ἔρρεεν ἐκ τοῦ κατωτέρου χεῖλους του, ἐνῶ οἱ συσφιγγόμενοι ὀδόντες του εἰσῆρχοντο εἰς τὴν σάρκα του· λέγεται δὲ πρὸς τοῦτοίς ὅτι ἐπὶ τοῦ στιβαροῦ βραχίονός του ἦτο ἐντυπωμένον ξίφος ἐκ φύσεως.

Ἄλλ' ὅσον ἐν πολέμῳ ἦτο φοβερὸς τοσοῦτον ἐν εἰρήνῃ ἦτο φιλάνθρωπος. Ἐπιπλήξεις μᾶλλον ἢ τιμωρίαν ἀπετέλουν τὴν κατὰ τῶν ἐνόχων ποινὴν του· καὶ ὄντως τὴν ἐπιπλήξιν του ἠσθάνοντο ἀλγεινότερον τῆς βαρυτάτης τιμωρίας. Ἡ ἰσχὺς τῆς παρουσίας του ὑπέτασσε πάντας τοὺς πλησιάζοντας αὐτῷ, τὸ δὲ θελγνέον τῆς εὐκρινούς ἀφοβίας του ἀφώπλιζεν ἐνίοτε καὶ αὐτοὺς τοὺς προδότας. Παρὰ τοῖς Τούρκοις ἐφημίζετο τόσον ἐπὶ καλοκλήθια, ὅσον καὶ ἐπὶ ἀνδρεία, πολλοὶ δ' αἰχμαλωτοὶ ἀπολυθέντες ὑπ' αὐτοῦ, ἐπέστρεψαν ἵνα ζήσωσι χριστιανοὶ ὑπὸ τὸ σκῆπτρον του, ἢ νὰ ὑπηρετήσωσιν ὡς στρατιῶται ὑπὸ τὰς σημαίας του· εἰ δὲ κατὰ τὸ στάδιον μανιώδους πάλης ἀναφέρονται πρᾶξεις τινὲς αὐτοῦ, αἱ ἡ ἀπαλότης τῶν σημερινῶν συνειδήσεων ἀποδοκιμάζει, διακζόμενος κατὰ τὸν γνῶμονα τῆς ἐποχῆς του ἦτο φλογερὸς μὲν πολεμιστῆς πλήρως δικαίως ἀρετῆς, καὶ οὐδῶλος δισταζὼν πρὸς ἀναγκάσις ἀντεδικήσεις, κλίων ὁμῶς πάντοτε εἰς τὴν φιλάνθρωπιαν ὡς ἐπίσης καὶ εἰς τὴν τιμιότητα. Ἀναγινώσκοντες τὴν ἱστορίαν τοῦ βίου του ἐκπλητόμεθα ἐκ τῶν ἐξόχων προτερημάτων του, ἀλλὰ ἔτι μᾶλλον ἐκ τῆς λίαν ἀποτελεσματικῆς χρήσεως ἧν ἐποίει αὐτῶν. Ἡ ἐπιμέλειά του ἦτο ἀπαράμιλλος· ἐπιδιώκων τὸν ἱερὸν σκοπὸν, ὃν εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν, ἐνέτεινε πᾶν νεῦρον τῆς σωματικῆς ἐνεργείας του καὶ πρὸς ἐπίτευξιν, ἃς εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι πᾶσαι αὐτοῦ αἱ ἀσέψεις ἀπέβλεπον· διότι ἡ σπατάλη τῆς διαγορητικῆς ἐνεργείας εἶναι ἡ χειρίστη πάσης σπατάλης τοῦ χρόνου.

Ἡ ἀμετροκαταβολὴς κατὰ πτωσίαν τῆς Ἀλβανικῆς ἀμύνης μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σκενδέρβη φέρει ἀειδίχλον μαρτυρίαν τοῦ ὅτι ἐταυτίζετο μετὰ τὴν μεγαλοφυΐαν τοῦ ἀνδρὸς αὐτοῦ. Αἱ Τουρκικαὶ δυνάμεις ἐξηπλώθησαν μέχρι τῶν τειχῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ Σκουτάρειος. Ἐντὸς ὀλίγων ἑβδομα-

1. The general history of the Turks p. 287
2. Paganelli, Histoire de Scanderbeg p. 390

δων 8,000 ἄνθρωποι ἤχθησαν εἰς αἰχμαλωσίαν. Ἄνα πᾶσαν δὲ τὴν χώραν ὡς ἔγραφον εἰς Βενετίαν τὰ λευκὰ σαρίκια τῶν Μουσουλμάνων κατεφάνοντο. Ὁ Ἰωάννης Καστριώτης, ὅστις φαίνεται ὀλίγιστον κληρονομήσας ἐκ τῆς φιλοτατρίαις τῶν πατρῶν του καὶ οὐδ' ἐλάχιστον ἐκ τῆς δραστηριότητός του, ἀπέπλευσεν εἰς Τράνι μετὰ τῆς ἑαυτοῦ μητρὸς καὶ πλήθους προσφύγων, ἐκεῖ δὲ ἵδρυται τὸν οἶκον τῶν Νεαπολιτῶν Καστριωτῶν, οὗ τινος ἕν ἐκ τῶν ἐξωπτέρων μελῶν ἐφρονεῖτο ἐν τῇ μάχῃ τῆς Παβίας, κατὰ τὴν μαοτυρίαν τοῦ Παύλου Ἰοβίου, διὰ χειρὸς τοῦ Φραγκίσκου Α' βασιλέως τῶν Γάλλων· ἐπὶ πολλὰς γενεὰς ὁ ροὺς τῶν ἀπαικίων ἐξηκολούθησεν ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς εἰς τὴν δυτικὴν παραλίαν τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους, καὶ ὑπολογίζεται ὅτι 86,000, Σκιπετᾶροι διατηροῦσιν ἐτι τὴν γλῶσσαν, τὴν ἐνδομασίαν καὶ τὰ προγονικὰ ἦθη καὶ ἔθιμα ἀμικτα κατοικοῦντες κατὰ χωριστὰς κοινότητας ἐν Σικελίᾳ καὶ τῇ Νοτιῷ Ἰταλίᾳ.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται ὅτι αἱ διάφοροι φυλαί, αἰνιτες ἀποτελοῦσι τὸ τῶν Ἀλβανῶν γένος εἰσὶν ἐκ τῶν Πελασγικῶν ἐκείνων φυλῶν, ἴσως δὲ καὶ ἐκ τῶν Μακεδονικῶν, αἰνιτες πρὸ ἀμνημονεῦτων χρόνων κατέκον τὴν Ἑλλάδα καὶ συνετέλεσαν εἰς τὴν αὐξήσιν τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς καὶ εἶναι οὕτως εἶπειν καὶ αὐτῶν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων πρόγονοι· διότι τοῦτο καὶ ἐκ τῆς γλωσσικῆς συγγενείας καὶ ἐκ τῶν ἠθῶν καὶ τοῦ βίου αὐτῶν φαίνεται πρὸς δὲ καὶ ἐκ τοῦ ὅτι Ἀλβανικὴ μετανάστευσις εἰς τὴν χερσόνησον τοῦ Αἴμου ἐν νεωτέροις ἐποχαῖς δὲν ἀναφέρεται ὑπὸ τῆς ἱστορίας. Ὅθεν κοινὴν ἔχοντες κατὰ τὸ πλεῖστον τὴν καταγωγὴν μετὰ τῶν Ἀλβανῶν, δικαίως δυναμέθα νὰ τοὺς θεωρῶμεν ὡς Ἕλληνας καὶ ἀδελφοὺς ἡμῶν. Ἀπὸ δὲ τῆς ὑπάρξεως τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους μέχρι τῆς σήμερον τοσοῦτον ευχρὴν ἐγένετο καὶ γίνεται ἡ ἀνάμιξις Ἀλβανικοῦ στοιχείου μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ, ὥστε μὰ τὴν ἀλήθειαν δυσκόλως δύναται νὰ εὐρεθῇ, Ἕλληνας δυνάμενος νὰ εἴπῃ ὅτι δὲν εἶναι καὶ Ἀλβανὸς ἐν ταύτῃ.

Πλὴν δὲ τούτων κοινὰ προσπάθειαι, κοινὰ θυσίαι, κοινὸ ἀγῶνας πρὸς ἐκπαίδευσιν καὶ ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἀπὸ τοῦ σκότους τῆς ἀμαθείας καὶ τοῦ ζυγοῦ τῶν ἀγρίων τυράννων του,

συνέδεσαν ἡμᾶς τοσοῦτον στενωδῶς καὶ ἀδελφικῶς ὥστε ἡ σήμερον Ἑλλὰς ζυμωμένη μετὰ τὸ αἷμα καὶ τὸ χοῦμα Ἑλλήνων καὶ Ἀλβανῶν δικαίως πρέπει νὰ θεωρηθῆται ὑπ' αὐτῶν κοινὸν ἔργον, κοινὸν οἰκοδόμημα, κοινὸν κτῆμα, πρὸ πάντων δὲ κοινὴ μήτηρ.

Ἄλλὰ μᾶς λέγουσιν, ταῦτα περὶ μὲν τῶν νεῶν Ἀλβανῶν καλῶς ἔχουσιν, οἱ δὲ τῶν βορείων μερῶν κάτοικοι τῆς Ἀλβανίας ἀδεμίαν συμπάθειαν, ἀδεμίαν ἀγάπην δεικνύουσι πρὸς τὸ ἔργον τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν διὸ πρέπει ἐκείνοι μὲν νὰ δοθῶσιν εἰς τὴν Αὐστρίαν ἢ εἰς τὴν Ἰταλίαν, οἱ δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἡμεῖς δὲ λέγομεν ὅτι ἐὰν νοῦν ἔχωσιν οἱ Σκιπετᾶροι οὐδέποτε θὰ δεχθῶσιν ἐκουσίως τοιαύτην λύσιν τοῦ ζητήματός των, οὐδέποτε θέλουσι συναίνεσαι νὰ κατακερματισθῶσι καὶ νὰ γίνωσι μικρὰ προσαρτήματα μεγάλων αὐτοκρατοριῶν· ἀλλ' ὅτι τὴν Ἑλλάδα ὄντως τὴν φιλελευθερον Ἑλλάδα, ἢ ἐκπαλαί, καὶ ἐκ τῶν μυθικῶν ἔτι αἰώνων, οἱ πρόγονοι αὐτῶν Πελασγοὶ κατέκισαν, καὶ οἱ νεώτεροι αὐτῶν ἀδελφοὶ συνωκοδόμησαν καὶ συνεδόξασαν μετὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων, θέλουσιν ἐπὶ τέλους ἐναγκαλισθῆ ἐκείνοι καὶ αὐτὴν θέλουσιν ἔχει καύχημα καὶ σέμνωμα.

Περὶ δὲ τοῦ γένους τοῦ ἦρωος Σκενδέρβη λέγομεν πρῶτον μὲν, ὅτι ἡ περὶ Σλαβικῆς καταγωγῆς αὐτοῦ γνώμη δὲν στηρίζεται ἐπὶ ἀποδείξεων ἀναιτιρητῶν, διότι ἀντίγραφον μόνον δεικνύουσι τοῦ ἐν Νεαπόλει εὐρεθέντος ἐγγράφου, τοῦ ἀναφέροντος ὅτι ἦν Serviano di natura, δευτέρον δὲ ὅτι τὸ ἐπώνυμον Καστριώτης ἐμφαίνει ἑλληνικὴν καταγωγὴν, καὶ τρίτον ὅτι γεννηθεὶς καὶ ἀνατραφεὶς μέχρι τινὸς ἐν Ἀλβανίᾳ, καὶ ἀγωνισθεὶς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ταύτης μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του, ἦν Ἀλβανὸς καὶ Ἕλληνας εἴπερ τις καὶ ἄλλος. Διότι τοῦ ἀνθρώπου ἡ ψυχὴ, ἡ καρδία καὶ ἡ ἀνατροφή ἀποτελοῦσι τὴν ἐθνικότητα μᾶλλον ἢ τὸ σῶμά του.

Ἄλλ' ἐκ τῶν ἀδελφῶν Ἀλβανῶν δὲν ἔχομεν μόνον τὸν Σκενδέρβην ἠρωϊκὸν καύχημα, ἔχομεν ποὺς Τζαβελαίους, τοὺς Βοτσαραίους καὶ τοσοῦς ἄλλους κατὰ ξηράν, κατὰ θάλασσαν δὲ τίνα πρῶτον καὶ τίνα ὑστερον εἴπω ἐκ τῶν θεοειδῶν Ἰδραίων καὶ Σπετσιωτῶν;

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΒΟΥΛΗ. — 15 Νοεμβρίου. — Από τῆς συνεδρᾶσεως τῆς 12 συνεχίζεται ἡ ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος συζήτησις, πάντοτε θυμῶς μετὰ σειράν ἐπερωτήσεων πρὸς τὴν κυβέρνησιν ἀπευθυνομένων καὶ πρὸς ἀπάντησιν αὐτῆς ἀποκριτικῶν ἐπισημάτων. Ἐπὶ τῆς ἐκείνου ἐπισημῶν ἐπερωτᾶται ἡ κυβέρνησις περὶ τοῦ αἰτίου τῆς παύσεως δύο Ὁθωμανῶν δημάρχων Λαρίσσης καὶ τοῦ ἀστυνόμου τοῦ δήμου Παμίσου καὶ περὶ ἄλλων ἀφορώντων τὴν ἐπαρχίαν Ἰθάκης. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἐμείληται ὁ κ. ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, θίξας καὶ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ μονοπωλίου τῶν ἀλάτων. Ὁ κ. Κωντογόρης δηλοῖ, ὅτι τὰ νομοσχέδια τῆς Κυβερνήσεως, προδίδοντα παρὰ τὴν ἀνάγκην ἀπὸ τῶν ἀρχῶν, ἀεὶ ἐπιγγέθη, ἀναγκάζουσιν αὐτὸν νὰ ταχθῆ μετὰ τῆς ἀντιπολιτευσεως καὶ ὁ κ. Γεωργιάδης ὑπερασπίζεται αὐτά.

Τὴν 16 Νοεμβρίου. — Ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος λαμβάνουσι τὴν λόγον ὁ κ. Μεσση εἷς, κατακρίνων ἰδίᾳ τὸν κύριον πρωθυπουργὸν ἐπὶ ἀμέτρῳ ἐγωισμῷ καὶ ἐπὶ κουφότητι ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ νομισματικοῦ ζητήματος καὶ ἐν τοῖς φορολογικαῖς νομοσχεδίοις, ἅτινα προτείνει πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἰσοζυγίου τοῦ προϋπολογισμοῦ ὁ κ. Ρηγόπουλος ἐλέγξας ἰδίᾳ τὸν κ. ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργῶν ἐπὶ ἀνακολούθῳ διαγωγῆς πρὸς τὸ ἐνώπιον τῶν ἐκλογέων Πατρῶν, ἐκτυλεχθὲν πρόγραμμα, ἐγείρων οὕτω τὸν χόλον αὐτοῦ, διακλύπτοντος διὰ πικρῶν παρατηρήσεων τὸν ἀγαθόντα, ὅστις ἐξἠκολούθη ἐλέγγων ὀλέκλιρον τὸ οἰκονομικὸν σύστημα τῆς κυβερνήσεως, προδίδων, ὡς λέγει, ἔλλειψιν πρακτικότητος καὶ τὸ στρατιωτικὸν ὑπερβαίνει ἡμῖν στρατὸν καὶ πολὺν καὶ ὀλίγον, πολὺ μὲν ἐν εἰρήνῃ ὀλίγον δ' ἐν πολέμῳ. Ὁ κ. Ζηνοπούλος ἀποκαλῶν τὰ φριδολογικὰ νομοσχέδια ἄξια τοῦ ἔθνους τῶν Ζουλοῦ, πολεμεῖ τὸν χαρακτῆρα, ὃν ἀπέδωκεν ἡ κυβέρνησις τῇ γενομένῃ περὶ αὐτοῦ συζητήσεως, θελήσασα νὰ λήξῃ αὕτη διὰ ψήφου ἐμπιστοσύνης καὶ ἐπιμένει εἰς τὴν θέσιν τοῦ ζητήματος καθαρώς περὶ ἐκφράσεως τῆς λύπης τῆς Βουλῆς, διὰ τὰς προσγενομένας τῷ Κράτει ζητίας ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νέου νομισματικοῦ ζητήματος.

Τὴν 17 9βρίου. — Ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος ὁ κ. Φλογαίτης, λαμβάνων πρῶτος τὸν λόγον ἐξε-

τάζει τὸ οἰκονομικὸν σύστημα τῆς κυβερνήσεως ὑπὸ τὸ πνεῦμα ἀπαλύτῶν οἰκονομικῶν κατακρίνων αὐτὴν ὅτι δὲν ἐτράπει τὴν ὁδὸν τῶν οἰκονομικῶν, ἀλλὰ προτίμησε τὴν τῆς ἐπιβολῆς φόρων δυσχερασιῶν ἐν ᾧ καὶ αἱ πόλεις εἰσι αἰκονομικαὶ καὶ ὑπὸ ἄλλῃν εἴη, ἐποψιν ἂν μὴ ᾧσι σπουδαία, εἶνε ἐν αὐταῖς ὀκονομικῶς σπουδαία ὑπὸ ἄλλῃν ἐκλύουσι τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ λαοῦ πρὸς τοὺς κυβερνῶντας αὐτὸν προτείνει ἀντὶ τῶν μέτρων τῆς κυβερνήσεως τὴν ἀναθεώρησιν τῶν ἀμέσων φόρων καὶ τοῦ τελωνιακοῦ δασμολογίου τῆς ὑπηρεσίας καὶ τῆς ναυοθεσίας τοῦ κράτους. Ὁ περικοπιέας δαπάνας ὑποδεικνύει τὴν κατάργησιν τῶν ἐπαρχείων, ὧν ἡ ὑπηρεσία συίσταται εἰς τὸ διαβιβάσειν ἔγγραφα πρὸς τοὺς νομάρχας συνιστᾷ τὴν ὑπερ τοῦ κράτους καὶ ὑπ' αὐτοῦ διαχειρίσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας. Κατακρίνει τοὺς προτεινομένους φόρους, ὡς καταθλιπτικοὺς διὰ τὸν ἄπλοον λαόν, κηρύσσεται ὑπὲρ τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν κεφαλαίων καὶ ἐπὶ τῶν πολυτελῶν οἰκοδομῶν.

Ὁ κ. ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργὸς ἀπαντῶν εἰς ἀπαντας τοὺς προλαλήσαντας λέγει ὅτι ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1880, ὁ τῶν οἰκονομικῶν, δὲν διαφέρει τοῦ παρόντος κατὰ τὰς δαπάνας ἢ ὅσον ἀφορᾷ τὸν στρατὸν. Μένεται καὶ τοὺς μερομνόμενους τὸ σύστημα αὐτοῦ καὶ μὴ προσάγοντας ἴδιον τοιοῦτον. Ὁ πρὸς δὲ τὴν περιουσίαν τῶν δαπάνων λέγει, ὅτι τοῦτο θὰ ὀμολογῆ θάνατον ἐξ ἀσπίδος ἐπὶ κέρδει τῶν δαπάνων τῆς διατροφῆς. Μετὰ τὸν κ. ὑπουργὸν τῶν οἰκονομικῶν καὶ τὸν κ. Θ. Δηλιγιάννην, τὸν κ. πρωθυπουργὸν καὶ τὸν κ. Μεσσινέζην τίθεται εἰς ψήφου ἢ πρότασις τοῦ κ. Ζηνοπούλου καὶ ἀπορρίπτεται διὰ ψήφου 100 κατὰ 117 ψήφισάντων καὶ τῶν κ. ὑπουργῶν.

19 9βρίου. — Ἐπιψηφίσθη ὁ ἀπολογισμὸς τῶν ἐξόδων τῆς Βουλῆς τοῦ παρελθόντος ἔτους εἰς ἀδ' ἀνάγνωσιν μετὰ μικρῶν συζητήσεων τὸ νομοσχέδιον περὶ ἐπιβολῆς φόρου ἐπὶ τῶν ἐλαίων τοῦ δήμου Βώλου, ἐπίσης εἰς β' ἀνάγνωσιν μετὰ τινος παρατηρήσεως τῶν κ. Σ. Ἀντωνοπούλου καὶ Α. Δεληγεώργη τὸ περὶ συστάσεως ταμείου τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, τὸ περὶ μισθοδοσίας τῶν πληρωμάτων τῶν ἀεροτελωνιδῶν καὶ τὸ περὶ προσθήκης ὑπαλλήλων εἰς τὸ τελωνεῖον Πειραιῶς.

Ὁ γνωστὸν μετεκλήθη ἐκ Βελγίου εἰδικός, ὅπως ὑποβλήτῃ τῇ Κυβερνήσει περὶ φυλακῶν σχέδια καὶ ὀργανισμοῦ, ἐπιστατήσῃ δὲ αὐτὸς οὗτος εἰς τὴν

οἰκοδομῆν αὐτῶν καὶ εἰς τὴν πρώτην ἐγκατάστασιν τοῦ ἀποδεκτοῦ γεννησομένου συστήματος. Ὁ μετακληθεὶς ὅστις ἀφίκετο ἤδη πρὸ τινῶν ἡμερῶν, καλεῖται Ἰωάννης Stevens Βέλγος, ἡλικίας ἑτῶν 58, ἀπὸ τῆς ἡλικίας τῶν ἑτῶν δεκαπέντε, ἦτοι πρὸ τεσσαράκοντα ἀκριβῶς ἑτῶν ἀφωσιώθη εἰς τὴν ἐν φυλακῆς ὑπηρεσίαν. Εἰσαχθεὶς τῷ 1842 ὡς ἄπλοος γραφεὺς ἐν τινὶ γραφείῳ φυλακῶν, προήχθη βαθμολογῶν εἰς διευθυντὴν τῆς ἀπουονοτικῆς φυλακῆς τῆς Dinant (1852), εἰς προσωρινὸν καὶ εἰς εἰς ὀριστικὸν διευθυντὴν δυοῖας φυλακῆς τῆς Ἀνδέρσης (1857) ἀκολουθῶν δὲ εἰς ἐπιθεωρητὴν τῶν φυλακῶν (1868), εἰς ἀρχιεπιθεωρητὴν τούτων, καὶ εἰς γενικὸν διευθυντὴν τῶν φυλακῶν (1872), μετ' ὃ ἀπεχώρησε τῆς ὑπηρεσίας. Συνέγραψεν ὁ κ. Στέβενς δεκάεξ βιβλία περὶ διαφόρων συστημάτων τῶν φυλακῶν καὶ τῶν συναφῶν τῇ ἰδρύσει, τῇ δικτάσει καὶ τῇ λειτουργίᾳ αὐτῶν θεμάτων, πλήρη παρατηρήσεων μακρᾶς πείρας καὶ ἐπιστημονικῆς ἀξίας, οὐ τῆς τυχοῦσης. Ὁ κληθεὶς οὗτω ἀνὴρ, ὅπως ἐργασθῆ εἰς ἔργον, τόσῳ παραμεληθὲν παρ' ἡμῖν, κέκτηται πάντα τὰ προσόντα τῆς θεωρίας καὶ τῆς πείρας, τὰ ἀσφαλίζοντα τὴν ἐπιτυχίαν αὐτοῦ. Περὶ τῆς ἀληθείας τούτου ἐδυνήθησαν νὰ πεισθῶσι βεβαίως οἱ εὐτυχήσαντες νὰ κροασθῶσιν αὐτοῦ ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῆς Δικαιοσύνης, τὴν νύκτα τοῦ προπροχρῆθόντος σαββάτου ἐπὶ μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥρην ἀναπαύσαντος τὰς περὶ τοῦ κρείττονος συστήματος τῶν φυλακῶν ἰδέας του. Ἡ ὁμιλία αὐτοῦ καταδεικνύει, ὅτι κατέχευε καθ' ἑλοκλήριον τὸ θέμα, ὑπερ ἐπ' ἀγαθῶν. Κατὰ τὸν κ. Στέβενς, ὅπως φυλακῆ τις λειτουργῆ καλῶς, δεόν νὰ μὴ περιλαμβάνη πλείονας τῶν 300-400 πεφυλακισμένων, ἢ δὲ πρὸς οἰκοδομὴν τοιαύτης φυλακῆς δαπάνη, μετ' ὧν τῶν παρατηρημάτων αὐτῆς, δὲν δύναται νὰ ἦναι ἡσῶν τῶν 900,000 ἢ τοῦ ἐνός ἑκατομμυρίου.

Γενομένης ἐν τῷ Βαρβακείῳ τῆς Α' εἰδικῆς συνελεύσεως τῶν ἑταίρων τοῦ διδασκαλικοῦ συλλόγου προεδρευόντος τοῦ κ. Ν. Χαλκιοπούλου συνεζήτηθη προκαταρκτικῶς τὸ ζήτημα τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως ὡς πρὸς τὴν θρησκευτικὴν καὶ ἐθνικὴν μόρφωσιν ἀπὸ σήμερον δὲ ἀρξεται ἡ τακτικὴ τοῦ θέματος συζήτησις.

Τὴν παρελθούσαν τρίτην ὥρισθη ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἡ ὀροθετικὴ γραμμὴ μεταξὺ τοῦ λόφου Μενεζέ καὶ Μολοῦνας, ἤρξατο δὲ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἡ ἀναθεώρησις τῆς γραμμῆς περὶ τὴν θέσιν Κουρτζόβ-Βαλι...

Ἡ ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου ὑπέβαλε τῇ Κυβερνήσει τὰ σχέδια τοῦ πρώτου τμήματος τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Λαυρίου ἀπὸ τοῦ Λαυρίου μέχρι τοῦ χωρίου Διάπεςσι, χιλιόμετρα ἐν ὧν 39.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐκδίδεται τὸ Γ' ἔτος τοῦ 1883 τῆς «Ποικίλης Στοᾶς», τοῦ Ἡμερολογίου, ὅπερ φιλοπονεῖ πρὸς διεστίας ἡδὴ ὁ κ. Ἰωάν. Ἀρσένης, τῇ συμμετοχῇ τῶν παρ' ἡμῖν ἀσχολουμένων εἰς τὰ γράμματα καὶ πολλῶν λογίων κυρῶν. Τοῦ 1883 αἱ βελτιώσεις εἰσὶν ὀμολογουμένως ἐπαισθηταί. Γράφουσιν ἐν αὐτῷ οἱ κ.κ. Ἄλ. Ρ. Ραγκαβῆς, ὁ ἐν Λειψία κ. Γκοσάου, Ἄλ. Γ. Λεονάρδος, Ἐλιζα Σούτσου, Ἐμ. Γαλάνης, Κ. Γ. Ξένος, Γεώρ. Τυπάλδος Κοζάνης, Ι. Καμπούρογλος, Θ. Α. Χέλδραϊχ, Παν. Χαλκιοπούλος, Μελοπομένη Βαλασαμάκη, Στ. Ξένος, Παναγ. Πανταζῆς, Αἰκατερίνη Μ. Καζαντζῆ, Θ. Ν. Φλογαίτης, Δημήτριος Κ. Βαρδουνώτης, Εὐγένιος Ζαλοκώστας, Σ. Δε-Βιάζης, Δ. Γρ. Καμπούρογλου, Γεώργιος Παράσχος, Λέων Ὀλιβιέ, Ἄννα Βιλλαρᾶ, Ἄνδρ. Κορδέλλας, Ν. Πετρεῖς, Τιμ. Ἡλιοπούλος, Ἰσιδ. Σκυλίσης, Ἄριστ. Σπαθᾶκης. Ἐφέτος εἶναι ἠυξημένη εἰς 400 ἐν ὧν σελίδας, περιλαμβάνουσα 20 καλλιτεχνικῶτάτας εἰκόνας ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς καὶ ἐν τέλει δύο τεμάχια ἐκλεκτῶ μουσικῆς. Ὁ κ. Ἀρσένης προσεπάθη ν' ἀνταποκριθῆ εἰς τὴν δεξιῶσιν τῶν φλομούσων καὶ διὰ τοῦτο ἀφῆκε τὴν τιμὴν αὐτῆς μετ' ὧν τὰς τόσας προσθήκας εἰς 3 νέας μόνον δραχμάς.

Ἡ χῆρα τοῦ μακαρίτου βουλευτοῦ ἐκ Ζακύνθου Α. Στραβοπόδη, ἐκτελοῦσα τὴν ῥητὴν ἐκεῖνου παραγγελίαν, ἐδωρήσατο ὅλα τὰ ἐπιστημονικὰ του βιβλία εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ γυμνασίου Ζακύνθου.

Ὁ κ. Ἰωάννης Πολέμης, οὐτινος ἐκφραστικῶτατα ποιήματα ἐδημοσίευσεν ἡ Διάπλασις τῶν Παίδων, ἀγγέλλει τὴν ἐκδοσιν ἐνός τομιδίου Ποιησῶν του ἀντὶ 2 φρ. τὸ ἀντίτυπον.

Ἀγγέλλεται ἡ ἐκδοσις ἐν Βερολίνῳ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Συλλογῆς Σαβοῦρας, περιλαμβανούσης μνημεῖα τῆς τέχνης ἐξ Ἑλλάδος, μετ' ἐπιμελείας πολλῆς συνηρολογημένα ὑπὸ τοῦ πρώην ρώσσοῦ πρεσβευτοῦ Σαβοῦρας.

Ἐδιδάχθη ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ κ. Ταβουλάρη ἡ «Ἄννα Κερδύλλη» τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Λεγοῦβε κατὰ μετάρρασιν τοῦ κ. Ι. Καμπούρογλου.

— Ἐδημοσιεύθη ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστὶ σχεδιο-
γραφηθεὶς μετὰ πολλῆς τέχνης καὶ λεπτότητος ὑπὸ
τοῦ φιλοπόνου πλωτάρχου κ. Ἀνδρέου Ἄντ. Μιαού-
λη, χάρτης τῆς παρὰ τὸ ἀκρωτήριο Δουκάτον τῆς
Λευκάδος ἀναφανείσης ἐπ' ἐσχάτων ὑφάλου, ἣτις
ἀπεδείχθη τοσοῦτον ἐπικίνδυνος εἰς τοὺς ναυτιλ-
λομένους ὡσάκις πνέουσιν ἄνεμοι δυτικοί. Τὸ βῆ-
θος τοῦ διαρρηγνυομένου κύματος εἶναι 5 ὀργυιῶν
τὸ πρῶτον, ἔπειτα δὲ αὐξάνει πρὸς μὲν Ζέφυρον εἰς
34, πρὸς ἀνατολὰς δέ, εἰς 13, 18, 28 κτλ. Ὁ
χάρτης οὗτος ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου εἰς
πρεσβείας, προξενεῖα καὶ λιμενικὰς ἀρχὰς τοῦ
κράτους.

ΧΡΟΝΙΚΑ

— Οἱ φοιτηταὶ τοῦ πανεπιστημίου τῆς Ὁξφόρδης λίαν
ἐπιτυχῶς πρὸ δύο ἐτῶν παρέστησαν ἀπὸ σκηνῆς ἑλλη-
νιστῶν Ἄγαμέμνονα τοῦ Αἰσχύλου. Εἰδγενῆ τοῦτο
διήγειρεν ἕμιλλαν ἐν τῇ πανεπιστημίῳ τοῦ Κάμβριτζ.
Σύλλογος φοιτητῶν θὰ παραστήσῃ ἑλληνιστῶν Ἄγα-
μέμνονα τοῦ Σοφοκλέους. Ὁ δὲ κ. Βάλτσεν καθηγητὴς
τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιολογίας διωρίσθη διευθυντὴς τῆς
σκηνῆς. Ὁ καθηγητὴς Μακφόρδεν ἐμελοποίησε τοὺς χο-

ρούς, μετὰφρασις δὲ περὶ ὑπὸ τοῦ διασήμου ἑλληνιστῶ
Τρέδ ἠτοιμάσθη διὰ τοὺς ἀγνωστῶν τὴν ἑλληνικὴν.

* *

— Ἐπιτυχέστατα ὁ κ. Κοκλὲν ἐν Βιέννῃ παρέστησε
μετὰ τοῦ θιάσου τοῦ τῆν Τυχοδιώκτιδα καὶ τὰς Κερα-
ταίτσας. Οἱ ἠθοποιοὶ κατεκλύσθησαν ὑπὸ βροχῆς ἀνέμων
Οἱ ἠθοποιοὶ προσήνεγκον τῷ κ. Κοκλὲν ἑκλαμπρον ἐκ
δάφνης στέφανον. Αἱ εἰσπράξεις ὑπερέβησαν πᾶσαν προ-
σοχίαν.

* *

— Ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ ἐν Παρισίοις θεάτρου Ambigu
διδάσκειται κατ' αὐτὰς μετ' ἐπιτυχίας τὸ νέον τρίπρακτον
δρᾶμα τοῦ Κατούλου Mendès αἰ ἐχθραὶ μὴ τέρες.
Ἡ σκηνὴ τοῦ δράματος τούτου ὑπόκειται ἐν Πολωνίᾳ
κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Αἰκατερίνης Β'. Ὑποκρίνονται δὲ
κύρια πρόσωπα, ἦτοι τῆς κομῆσεως Ἐλισάβετ καὶ τοῦ
κόμητος Βρλέσκη, ἡ δεσποινὶς Agar καὶ ὁ ἡμέτερος κ.
Δαμαλᾶς. Προσεχῶς θέλομεν παράσχει τοῖς ἡμετέροις
ἀναγνώσταις περίληψιν τοῦ μύθου.

* *

— Ὁ κ. Περιελῆς Γ. ῥαυτόπολος ἀγγέλει τὴν προ-
σεχῆ ἔκδοσιν ἐν κομψῇ τομίδιῳ διαφόρων αὐτοῦ ποιή-
σεων ὑπὸ τὸν τίτλον ἄνθη καὶ σχιαί. Ἐπιφύλασσό-
μεθα ν' ἀναγνώσωμεν τὴν προαγγελομένην συλλογὴν
τοῦ νεαροῦ ποιητοῦ. Τὸ κομψὸν τοῦτο βιβλιᾶριον ἐκδι-
δεται τὸν προσεχῆ Ἰανουάριον ἐκ τῶν τυπογραφείων τῆς
Ἐνώσεως τιμώμενον ἀντὶ δρ. 1,50

ΤΕΛΟΣ

ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΤΟΜΟΥ